

Брюксел, 24.10.2023 г.
COM(2023) 669 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Европейски план за действие в областта на вятърната енергия

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Вятърната енергия е възобновяема, широко достъпна в ЕС и сигурна. Тя е от основно значение за постигането на целите на ЕС за декарбонизация и за осигуряването на чиста и сигурна електроенергия на достъпни цени за нашите домакинства, нашата промишленост и във все по-голяма степен — за нашия транспортен сектор. Все по-широкото навлизане на вятърната енергия и разширяването на отрасъла на вятърната енергия в ЕС ще доведат до откриване на качествени работни места и до повишаване на енергийната ни сигурност.

Прогнозите за ЕС и за внедряването на вятърната енергия в световен мащаб са добри. Целта на ЕС за най-малко 42,5 % възобновяеми енергийни източници до 2030 г. ще изисква увеличаване на инсталираните мощности от 204 GW през 2022 г. до повече от 500 GW през 2030 г.¹ За постигането на нетни нулеви емисии до 2050 г. следва годишните добавки към мощностите за производство на енергия от вятъра в световен мащаб да достигнат най-малко 329 GW годишно до 2030 г. — повече от четворно увеличение от настоящите нива на внедряване (75 GW)².

Наскоро обаче пред европейския отрасъл на вятърната енергия възникнаха трудности при осъществяването на неговата дейност. Всички големи производители на вятърни турбини докладваха за значителни загуби от дейността през 2022 г.³ Освен това с инсталираните през 2022 г. нови проекти за вятърна енергия с мощност 16 GW⁴ сме далеч от 37 GW годишно, необходими като икономически ефективен принос за постигането на целите на ЕС за 2030 г.

Тази ситуация изисква незабавни действия. ЕС не може да удвои темповете на внедряване на вятърна енергия без наличието на здрава, устойчиво развивана и конкурентна верига на доставките в областта на вятърната енергия. От своя страна отрасълът на вятърната енергия не може да бъде жизнеспособен без наличието на редица ясни и сигурни проекти, с които да се привлече необходимото финансиране и да се осигурят еднакви условия на конкуренция в световен мащаб.

Освен това настъпилата след пълномасщабното нашествие на Русия в Украйна енергийна криза подчерта рисковете, произтичащи от прекомерната зависимост от доминиращ чуждестранен доставчик на изкопаеми горива и показва значението на вятъра и другите възобновяеми енергийни източници за стабилността и сигурността на енергийната система. В свят, който преминава през бърз екологичен и цифров преход, чистите технологии са от централно значение за европейската отворена стратегическа автономност. С оглед на това в речта си за състоянието на Съюза на 13 септември 2023 г. председателят фон дер Лайен призна, че отрасълът на вятърната енергия на ЕС е изправен пред единствена по рода си комбинация от предизвикателства и обяви европейския пакет за вятърната енергия. Целта на настоящия план за действие

¹ Сценария „MIX“ в рамките на сценариите на политиките за изпълнение на Европейския зелен пакт (на разположение на адрес https://energy.ec.europa.eu/data-and-analysis/energy-modelling/policy-scenarios-delivering-european-green-deal_bg)

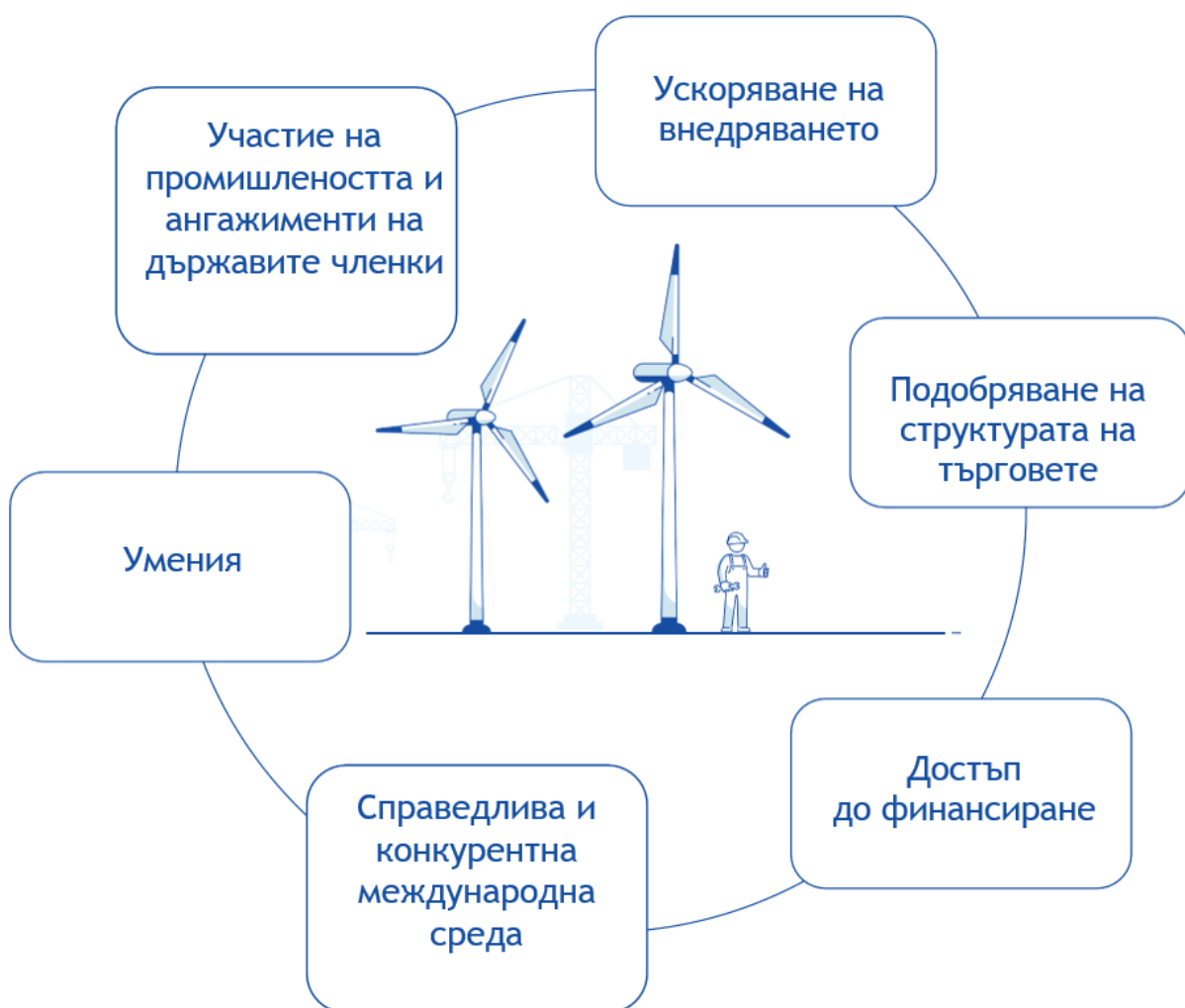
² Прогноза на IRENA за световния енергиен преход, 2023 г.

³ Доклад на Rystad (2023 г.) The State of the European Wind Energy Supply Chain (Състояние на европейската верига за доставки в областта на вятърната енергия).

⁴ WindEurope (2023 г.) Wind Energy in Europe — 2022 Statistics and the outlook for 2023—2027 (Вятърна енергия в Европа — статистически данни за 2020 г. и прогноза за периода 2022—2025 г.).

е да се окаже подкрепа на дружествата в сектора на вятърната енергия и да се подобри тяхната конкурентоспособност, за да се гарантира, че отрасълът на вятърната енергия на ЕС може да продължи да играе основна роля в екологичния преход.

В плана за действие се определят мерки, които следва да бъдат предприети спешно за постигането на тази цел. С плана за действие ще се окаже косвена подкрепа и на други сектори на чистата енергия, включително фотоволтаичния отрасъл, като се има предвид, че някои от предложените действия са от значение за всички възобновяеми енергийни източници. Той е структуриран в **шест основни стълба от съгласувани действия на Европейската комисия, държавите членки и промишлеността**: i) ускоряване на внедряването чрез повишена предвидимост и по-бързо издаване на разрешения; ii) подобряване на структурата на търговете; iii) достъп до финансиране; iv) създаване на справедлива и конкурентна международна среда; v) умения; и vi) участие на промишлеността и ангажименти на държавите членки.

2. СЪСТОЯНИЕ НА ОТРАСЪЛА НА ВЯТЪРНАТА ЕНЕРГИЯ В ЕВРОПА

Вятърната енергия, произвеждана както на сушата (92 % от инсталираните вятърни мощности), така и в морето, вече представлява централен стълб в електроенергийната ни система. През 2022 г. тя е осигурила средно 16 % от електроенергията, потребена

в ЕС, и често е достигала повече от 30 % дневно⁵. През последните 10 години разработените и все по-разпространените в Европа технологии за използване на вятърната енергия станаха значително по-евтини благодарение на иновациите и икономии от мащаба⁶. В много части на Европа вятърната енергия е най-евтиният източник на електроенергия⁷.

Разположените в ЕС ветроенергийни паркове досега са осигурявани главно от вътрешния за ЕС сектор за производство на ветроенергийно оборудване. Основните европейски производители представляват 85 % от пазара на вятърна енергия в ЕС (94 % при сектора за производство на енергия от вятъра в морето)⁸. Производството на турбини и техните компоненти (лопати, гондоли и кули, предавателни кутии, основи, подстанции, генератори и др.) е разпространено в целия ЕС. Това прави сектора за производство на ветроенергийно оборудване важен доставчик на работни места: изчислено е, че целият сектор за производство на енергия от вятъра предлага между 240 000 и 300 000 преки и непреки работни места в ЕС, а около 45 000 (28 % от преките работни места) се предлагат от производители на турбини и компоненти⁹.

Европейските дружества притежават значителен дял от разширяващия се световен пазар на ветроенергийно оборудване. Този дял обаче е намалял от 42 % през 2020 г. на 35 % през 2022 г.¹⁰. Това се дължи в голяма степен на бързото внедряване на вятърната енергия в Китай, който разчита главно на развиващия се на местно равнище производствен сектор. От 10-те най-големи дружества за производство на вятърни турбини в света (покриващи над 80 % от търсенето на вятърни турбини в световен мащаб) главното управление на 4 се намира в ЕС, докато 4 се намират в Китай.

Европейските оператори и разработчици на проекти за вятърна енергия също са активни в световен мащаб, но за разлика от производителите на ветроенергийно оборудване те са реализирали значителни печалби през 2022 г. и през предходните години. Проблемите на производителите в ЕС обаче обременяват във все по-голяма степен работата на операторите на ветроенергийни паркове в ЕС, което води например до забавяне или изоставяне на проекти. Освен това производителите в ЕС все по-често се сблъскват с пречки пред достъпа до чуждестранни пазари.

Отрасълът на вятърната енергия е изправен и пред проблем с достъпа до суровини, като мед, редкоземни минерали, стомана, никел, стъклопласти или силиций. Европа зависи от трети държави за доставката на тези материали, чието търсене нараства с развитието на сектора в световен мащаб и чиито цени се характеризират с нестабилност.

⁵ Данни на ЕМОПС-Е.

⁶ Irena (2023 г.) Renewable power generation costs in 2022 (Разходи за електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници, през 2022 г.).

⁷ Georgakaki, A и др. (2022 г.) — Clean energy Technology Observatory Overall Strategic Analysis of Clean Energy Technology in the European Union — 2022 Status Report (Обсерватория за технологии за чиста енергия, Общ стратегически анализ на технологиите за чиста енергия в Европейския съюз — доклад за състоянието от 2022 г.).

⁸ SWD(2023) 68 final от 23 март 2023 г.

⁹ Telsnig, T. и др., Clean Energy Technology Observatory: Wind Energy in the European Union — 2022 Status Report on Technology Development, Trends, Value Chains and Markets, Publications Office of the European Union (Обсерватория за технологии за чиста енергия, Вятърната енергия в Европейския съюз — Доклад за състоянието на технологичното развитие, тенденциите, веригите за създаване на стойност и пазарите от 2022 г.).

¹⁰ SWD(2023) 68 final от 23 март 2023 г.

3. ОСНОВНИ ФАКТОРИ ЗА ТРУДНОСТИТЕ ПРЕД ОТРАСЪЛА НА ЕС ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ВЕТРОЕНЕРГИЙНО ОБОРУДВАНЕ

Въпреки цялостното положително развитие в миналото, понастоящем европейският отрасъл на вятърната енергия е изправен пред големи проблеми. Факторите за трудностите, пред които са изправени производителите на ветроенергийно оборудване в ЕС при осъществяването на своята стопанска дейност, могат да бъдат разделени в пет основни категории.

Първо, недостатъчното използване на производствените мощности в резултат на **недостатъчно и несигурно търсене на вятърни турбини** в ЕС. Понастоящем производителите не разполагат с подходяща обща информация за планираното внедряване на вятърна енергия от държавите членки, което води до трудности при планирането на производството и инвестициите. Освен това транспортирането на части и компоненти на вятърни турбини изисква специални разрешения, които се различават в отделните държави членки и това води до забавяния в транспортирането им от производствения обект до планираните ветроенергийни паркове.

Недостатъчното използване също така е главно в резултат на **бавни и сложни процедури за издаване на разрешения** за проекти за енергия от възобновяеми източници. От отрасъла са изчислили, че в целия ЕС понастоящем текат процедури за издаване на разрешения за 80 GW мощности за вятърна енергия, т.е. пет пъти повече от общите внедрени мощности за вятърна енергия през миналата година. За голяма част от тези мощности процесът по издаване на разрешения тече от години поради бавни и неефективни процедури за издаване на разрешения.

Второ, **достъпът до суровини, високата инфлация и цените на стоките**¹¹, съчетани с ограниченото хеджиране от производителите на ветроенергийно оборудване спрямо нестабилността на цените на влаганите материали, са отслабили финансовия капацитет на производителите. Това се утежнява от нарастващите лихвени проценти и трудностите при достъпа до финансиране.

Трето, **структурата на националните тръжни процедури** за внедряването на енергия от възобновяеми източници често пъти не води до подходящо отличаване на високите екологични и социални стандарти на европейските продукти, нито до отчитане на необходимостта от устойчивост на веригата на доставките, тъй като тези състезателни процедури се основават единствено или предимно на ценови критерии. Такъв е случаят с повечето търгове, въпреки че някои държави членки, например Нидерландия или Франция, са започнали да въвеждат неценови критерии. Някои тръжни процедури за вятърна енергия в морето, като тези, организирани въз основа на „неограничено отрицателно оферране“, водят до много високи оферти от страна на операторите. Това, заедно със случаите, в които няма достатъчно санкции за неизпълнение на проекти, увеличава риска за пълното и навременно изпълнение на проектите. Освен това е налице голяма разнородност в структурата на процедурите за продажба на търг в ЕС. Като цяло това усложнява инвестиционното планиране от страна на

¹¹ Доклад на Rystad (2023 г.) The State of the European Wind Energy Supply Chain (Състояние на европейската верига на доставки в областта на вятърната енергия).

производителите, засяга стабилността на производствените линии и намалява ползите от икономите от мащаба¹².

Четвърто, увеличава се **натискът от международни конкуренти** върху сектора на ЕС за производство на ветроенергийно оборудване. Например търговският баланс на ЕС с Китай в сектора на вятърната енергия през 2022 г. е отрицателен с рекорден дефицит от 462 милиона евро¹³. Китай е важен доставчик на суровини и компоненти за производители от ЕС и за световни производители, но също така се превръща в сериозен конкурент на пазарите на трети държави, които са важни за европейските дружества. Благодарение на техните цени, които са средно с 20 % по-ниски от тези на европейските и американските им аналогични дружества¹⁴, понякога — в зависимост от отрасъла — подкрепени от привлекателни отсрочвания на плащанията, присъствието на китайските дружества в чужбина постоянно се увеличава. Въпреки че конкуренцията стимулира иновациите и подобряването на продуктите, неравнопоставеността в условията на конкуренция може да повлияе отрицателно на производителите на ветроенергийно оборудване в ЕС и дори да намали конкурентоспособността им на пазара на ЕС.

Китайските производители са се възползвали също и от вертикално интегрирани стопански модели с по-къси вериги на доставките поради господстващото положение на Китай в производството на стомана и суровини, както и вероятно от изключително привлекателни финансови условия. Всичко това сериозно намалява способността на дружествата в ЕС да се конкурират при еднакви условия на конкуренция.

И пето, **наличието на квалифицирани работници** в сектора за производство на ветроенергийно оборудване може да повлияе на скоростта на увеличаване на европейските производствени мощности¹⁵. По-специално при производството на вятърна енергия в морето е много трудно да се намерят квалифицирани оператори на плавателни съдове, кранове или подемници за тежки товари. Секторът ще се нуждае от повече работници, включително инженери и търговци.

Изчислено е, че европейското производство може да покрие по-голямата част от настоящото търсене на вятърни турбини в ЕС¹⁶. С цел обаче да запазят конкурентоспособността си на един разрастващ се пазар, движен от амбициите на ЕС за вятърната енергия на сушата и в морето, европейските производители на ветроенергийни съоръжения ще трябва бързо да увеличат своите производствени мощности. Ако това не се случи, скоро може да се появят затруднения в доставките, което ще доведе или до по-бавно внедряване, или до увеличаване на вноса с цел да се покрие недостигът.

¹² Типичен пример е бързият растеж при вятърните турбини, което задължава производителите непрекъснато да адаптират своите производствени линии с нови инвестиции.

¹³ Съвместен изследователски център, Clean Energy Technologies Observatory Report 2023 (Доклад от 2023 г. на обсерваторията за чисти енергийни технологии), публикуването му предстои.

¹⁴ Данни на BloombergNEF (2023 г.) <https://about.bnef.com/blog/cost-of-clean-energy-technologies-drop-as-expensive-debt-offset-by-cooling-commodity-prices/>.

¹⁵ Вж. годишния доклад от 2023 г. за конкурентоспособността на технологиите за чиста енергия (който ще бъде публикуван на 25 октомври 2023 г.).

¹⁶ Според Глобалния съвет за вятърната енергия (GWEC) Европа разполага като цяло с производствени мощности за вятърни турбини от около 30 GW.

4. ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ДОСЕГА ОТ КОМИСИЯТА

Комисията вече предложи инициативи, насочени към някои от ключовите проблеми, пред които е изправен секторът на ЕС за производство на ветроенергийно оборудване.

В преработената **Директива за енергията от възобновяеми източници (RED)**¹⁷ се определя минимална обвързваща цел от 42,5 % дял на енергията от възобновяеми източници до 2030 г. със стремеж за постигане на 45 %. В нея се определя посоката към бързо ускоряване на внедряването на енергия от възобновяеми източници, като същевременно се вземат предвид други съображения на политиката, например многоцелевото земеползване. Това ще изисква сериозно увеличаване на мащаба на проектите за енергия от възобновяеми източници, което, наред с друго, ще даде тласък на търсенето на ветроенергийно оборудване.

С цел да се ускори внедряването на енергия от възобновяеми източници в краткосрочен план Комисията представи **регламент с извънреден характер относно издаването на разрешения**¹⁸, с който се опростяват и съкращават процедурите за издаване на разрешения за възобновяеми енергийни източници, включително увеличаване на мощността, както и за електроенергийни мрежи. Регламентът е в сила от края на 2022 г. и срокът му на действие трябва да изтече до средата на 2024 г. Комисията също така предприе мерки за опростяване и рационализиране на процедурите за издаване на разрешения за транспортиране на компоненти на вятърни турбини, за което понастоящем се изискват няколко разрешения за преминаване по магистрали, дори в рамките на една и съща държава членка¹⁹.

Прилагането на регламента се различава в различните държави членки, но вече дава първи резултати. Например след влизането в сила на регламента, през 2023 г. в Германия беше издаден рекорден брой нови разрешения и процентът на увеличаване на мощностите е нараснал на 34 % — най-високият от девет години. При прилагането на преработената **ДЕВИ** процедурите за издаване на разрешения ще се опростят по всеобхватен и структуриран начин. Почти всички държави членки придружават това преработване на разпоредбите с реформи в издаването на разрешения, включени в своя план за възстановяване и устойчивост, в т.ч. в наскоро приетите глави за REPowerEU. В Регламента за **Инструмент за техническа подкрепа (ИТП)**²⁰ се предвижда, че държавите членки могат да получават или чрез самостоятелни проекти, или чрез проекти с участието на няколко държави, технически експертен опит за ускоряване на издаването на разрешения за вятърна енергия. Шест държави членки вече са се възползвали от този инструмент за подкрепа при ускоряването на издаването на разрешения. В приетата преработена версия на Регламента за **Трансевропейската енергийна мрежа (TEN-E)**²¹ се съдържат и разпоредби за рационализиране на издаването на разрешения за трансгранични инфраструктурни проекти, като например хибридни междусистемни връзки в морето. Рамката за TEN-E помага и за изпълнението

¹⁷ Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета (COM(2021) 557 final).

¹⁸ Регламент (ЕС) 2022/2577 на Съвета от 22 декември 2022 г. за определяне на рамка за ускоряване на внедряването на енергия от възобновяеми източници, ОВ L 335, 29.12.2022 г., стр. 36—44.

¹⁹ Предложение за изменение на Директива 96/53/ЕО относно максимално допустимите маси и размери (COM(2023) 445).

²⁰ Регламент (ЕС) 2021/240 на Европейския парламент и на Съвета от 10 февруари 2021 г. за създаване на Инструмент за техническа подкрепа (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 1—16).

²¹ Регламент (ЕС) 2022/869 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г.

или даването на тласък на ключови трансгранични проекти за електроенергийна инфраструктура с финансова подкрепа от Механизма за свързване на Европа в областта на енергетиката.

Предложението за реформа на **структурата на пазара на електроенергия (СПЕ)**²² цели да се предоставят трайни сигнали за инвеститорите за инвестиции в енергията от възобновяеми източници чрез насърчаване на дългосрочно договаряне чрез договори за разлика (ДЗР) и споразумения за закупуване на електроенергия (СЗЕ). В същото време в предложението се определят правила за създаването на по-гъвкава електроенергийна система, с която може да се ускори интегрирането на възобновяеми енергийни източници с променлив характер, като вятъра.

При конкретното разглеждане на производствения сектор за технологии за нулеви нетни емисии, включително вятърната енергия, Комисията подкрепи в значителна степен неговата устойчивост чрез **промишления план на Зеления пакт** и предложенията за **законодателен акт за промишленост с нулеви нетни емисии (NZIA)** и **законодателен акт за суровините от критично значение (CRMA)**²³. По-специално с предложението за NZIA в обществените поръчки и търговете се въвеждат критерии за устойчиво развитие и икономическа устойчивост в подкрепа на енергията от възобновяеми източници. Освен това с него ще се ускори издаването на разрешения за създаване на производствени съоръжения, ще се подобри повишаването на квалификацията и преквалификацията и ще се насърчат иновациите и по-добрата координация между държавите членки. Предложението за **законодателен акт за суровините от критично значение** цели укрепване на веригата на стойността на суровините от критично значение, редица от които се използват от отрасъла на вятърната енергия, насърчаване на кръговата икономика — основен подход за намаляване на зависимостта от суровини — като същевременно се свежда до минимум въздействието върху околната среда.

С преработената стратегия на ЕС за морска сигурност²⁴ се преодоляват заплахите за морската инфраструктура от критично значение, включително вятърни инсталации в морето, подобряват се наблюдението, защитата и устойчивостта на инфраструктурата на конвенционални и хибридни атаки и кибератаки.

За да се подпомогнат нуждите от инвестиции Комисията, в допълнение към възможностите за подкрепа съгласно насоките за регионална помощ, въведе във **Временната рамка за държавна помощ при кризи и преход** и нов раздел, с който до 31 декември 2025 г. се позволява инвестиционна помощ при производството на стратегическо оборудване за прехода към неутрална по отношение на климата икономика, включително, наред с другото, вятърни турбини и техните ключови компоненти и съответни суровини от критично значение²⁵. Въз основа на този нов раздел някои държави членки създават схеми за подпомагане за разширяване на производството на чисти технологии. От март 2023 г. насам Комисията е одобрила

²² COM(2023) 148 final от 14 март 2023 г.

²³ Съответно: COM(2023) 62 final от 1 февруари 2023 г., COM(2023) 161 от 16 март 2023 г. и COM(2023) 160 от 16 март 2023 г.

²⁴ JOIN(2023) 8 final, Съвместно съобщение относно актуализиране на Стратегията на ЕС за морска сигурност и свързания с нея план за действие: „Засилване на Европейската стратегия за морска сигурност с оглед на променящите се заплахы за морската сигурност“.

²⁵ Съобщение на Комисията 2023/C 101/03

схеми, създадени от няколко държави членки, чийто общ бюджет е около 6,9 милиарда евро, и в момента оценява допълнителни схеми.

Освен това държавите членки могат да подпомагат сектора на вятърната енергия съгласно Общия регламент за групово освобождаване²⁶, рамката за научни изследвания, развитие и иновации²⁷, насоките в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката²⁸ и насоките за регионална помощ²⁹.

През юни 2023 г. Комисията предложи **платформа за стратегически технологии за Европа** („STEP“) за подпомагане на инвестициите в технологии от критично значение и нововъзникващи технологии, които са от значение за екологичния и цифровия преход³⁰. Със STEP ще се позволи насочването както на съществуващо, така и на допълнително финансиране от ЕС по редица програми на ЕС за области на технологията, които са от решаващо значение за водачеството на Европа, по-специално в производството на чисти технологии, като по този начин ще се допринесе за еднакви условия на конкуренция за инвестиции на целия единен пазар.

Разходните програми на ЕС предлагат възможности за подкрепа на отрасъла на вятърната енергия. От 2020 г. насам по линия на **Фонда за иновации**, с който може да се подпомага разширяването на мащаба на иновативни проекти за производство в областта на технологиите за нулеви нетни емисии, са избрани шест проекта за вятърна енергия за обща подкрепа в размер на 150 милиона евро. Последната процедура за представяне на предложения за големи проекти³¹ включваше специално направление за производство на чисти технологии и са планирани други допълнителни процедури за представяне на предложения. Редица държави членки използват Механизма за възстановяване и устойчивост за подпомагане на изграждането на промишлен потенциал за технологии за възобновяема енергия.

В съществуващите ПВУ се предвиждат мерки за внедряването на до 15,9 GW допълнителни мощности за вятърна и слънчева енергия³², като за проекти, свързани с вятърна и слънчева енергия, са заделени до 5,6 милиарда евро. Мерките, насочени конкретно към вятърната енергия, включват изграждането на ветроенергийни паркове в морето или на сушава и свързаната с тях инфраструктура, като енергийни острови или инфраструктура на морски терминали.

Освен това инвестициите в производството и внедряването могат да бъдат подпомогнати по програма **InvestEU**, по линия на която до момента са одобрени заеми в размер на повече от 1,8 милиарда евро от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) за проекти за вятърна енергия. По линия на програма за научни изследвания **„Хоризонт**

²⁶ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора.

²⁷ Съобщение на Комисията — Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации, 2022/C 414/01.

²⁸ Съобщение на Комисията — Насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката, 2022 C/2022/481.

²⁹ Съобщение на Комисията — Насоки за регионална държавна помощ, 2021/C 153/01.

³⁰ COM(2023) 335 final от 20 юни 2023 г.

³¹ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-funding-climate-action/innovation-fund/calls-proposals/large-scale-calls_bg

³² Повечето от подпомаганите мерки по линия на ПВУ имат споделени цели за внедряване, които обхващат както слънчевата, така и вятърната енергия, без разбивка по вид технология.

Европа“ са предоставени около 250 милиона евро за свързани с вятърната енергия теми. Кохезионният фонд, Европейският фонд за регионално развитие и Фондът за справедлив преход подпомагат иновациите, изграждането на промишлени мощности, по-специално в МСП, и внедряването в областта на вятърната енергия въз основа на национални и регионални програми по линия на политиката на сближаване. Очаква се през периода 2021—2027 г. само подкрепата за внедряване по линия на политиката на сближаване да бъде повече от 580 милиона евро, като с националните вноски ще достигне общо 819 милиона евро.

Комисията ще подкрепи и създаването на **широкомасабно партньорство в областта на уменията**. Движещ фактор на това партньорство са заинтересованите страни и то цели събирането на информация относно нуждите от умения в сектора на енергията от възобновяеми източници, принос за осигуряването на подходящи умения и предоставянето на насоки и препоръки на публичните органи.

Наред с този план за действие Комисията приема съобщение относно изпълнението на стратегията за енергия от възобновяеми източници в морето, която включва набор от действия, специално предназначени за енергията от възобновяеми източници в морето.

5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ В ОБЛАСТТА НА ВЯТЪРНАТА ЕНЕРГИЯ

Европейският сектор на вятърната енергия обаче се нуждае от по-голяма подкрепа. Поради това настоящият европейски план за действие в областта на вятърната енергия, който се основава на вече предприети от Комисията действия, включва допълнителни действия за преодоляване на установените предизвикателства. Тези мерки са структурирани в 6 основни стълба: i) ускоряване на внедряването чрез повишаване на предвидимостта и по-бързо издаване на разрешения, ii) подобряване на структурата на търговете, iii) достъп до финансиране, iv) създаване на справедлива и конкурентна международна среда, v) умения и vi) участие на промишлеността и ангажименти на държавите членки.

1. УСКОРЯВАНЕ НА ВНЕДРЯВАНЕТО ЧРЕЗ ПОВИШВАНЕ НА ПРЕДВИДИМОСТТА И ПО-БЪРЗО ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ

Отключването на потенциала на съществуващи проекти на етапа на предоставяне на разрешение и ускоряването на нови проекти изисква по-ефективни и прозрачни процеси за издаване на разрешения, по-добро кадрово обезпечаване и обучение на националните органи, издаващи разрешения, и по-бързо прилагане на новата регулаторна рамка за издаване на разрешения. За да се преодолеят тези пречки, Комисията ще се съсредоточи върху разгръщането на цифровизацията на процеса на издаване на разрешения във всички държави — членки на ЕС. По-добрият обмен между държавите членки по отношение на съществуващите практики за получаване на подкрепата на местните общности ще привнесе допълнителна стойност в процеса.

Като цяло съгласно Механизма за възстановяване и устойчивост държавите членки са предложили мерки за подпомагане на националните органи, издаващи разрешения, на стойност 31 милиона евро. Очаква се това да бъде допълнително подсилено чрез допълнителни мерки посредством главите за RepowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост на държавите членки.

Освен това въпреки въведените конкретни правни разпоредби³³ в много държави членки липсва подробно планиране на търговете за енергия от възобновяеми източници или то е ненадеждно. Комисията ще работи в по-тясно сътрудничество с държавите членки, за да осигури прозрачно планиране на търговете за енергия от възобновяеми източници и ако това не е достатъчно, ще предприеме действия, за да гарантира правилното прилагане на съответните разпоредби от Директивата за енергията от възобновяеми източници.

Накрая, липсват политики за улесняване на внедряването на вятърна енергия чрез споразумения за закупуване на електрическа енергия от възобновяеми източници. Неясните перспективи за размерите на внедряването през следващите години карат производителите в ЕС да се въздържат от разширяване на производството и мощностите. По-всеобхватното и подробно планиране на търговете ще даде на сектора по-голяма увереност относно краткосрочните и средносрочните възможности за стопанска дейност.

Действие 1: Комисията и държавите членки да работят заедно, за да ускорят издаването на разрешения. „Accele-RES“ — първоначално транспониране и прилагане на преработената ДЕВИ. Временен спешен режим

Комисията ще даде ход на инициативата „Accele-RES“, включваща, наред с другото, следните конкретни действия:

- **Комисията ще отдаде приоритет на ускоряването на издаването на разрешения** като постави силно ударение акцент върху **цифровизацията** на националните процеси за издаване на разрешения в целия ЕС, както и подпомагането на въвеждането на **обучение** за националните органи, издаващи разрешения. В избрани държави членки това действие ще бъде подкрепено от главите за RepowerEU в техните планове за възстановяване и устойчивост. Комисията ще насърчава държавите членки да използват **Инструмента за техническа подкрепа (ИТП)**³⁴, за да окажат допълнителна подкрепа за бързото прилагане на разпоредбите на ДЕВИ относно издаването на разрешения.
- Преди края на годината Комисията ще даде ход на **специализиран инструмент в интернет за подкрепа на държавите членки в процеса на издаване на разрешения**. Наред с другото, с инструмента ще се предоставят отговори на често задавани практически въпроси от държавите членки, свързани с прилагането на преработените разпоредби за издаване на разрешения.
- В подкрепа на бързото прилагане на правилата за издаване на разрешения Комисията ще призове държавите членки да създадат **подробни планове за прилагане на преработената ДЕВИ**.
- До април 2024 г. Комисията ще **актуализира препоръката** относно ускоряване на процедурите за издаване на разрешения за проекти за енергия от възобновяеми източници³⁵ и **насоките** относно добрите практики за ускоряване

³³ Член 6, параграф 3 от Директива за енергията от възобновяеми източници.

³⁴ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_bg

³⁵ Препоръка на Комисията C/2022/3219 final

на процедурите за издаване на разрешения за проекти за енергия от възобновяеми източници и за улесняване на споразуменията за закупуване на електроенергия³⁶, които я придружават, с допълнителни насоки по теми като увеличаване на мощността, опростяване на екологични процедури или издаване на разрешителни за електроенергийните мрежи, ако е необходимо. Комисията също така ще издаде насоки за държавите членки относно определянето на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници³⁷.

- Комисията ще **повиши равнището на неформалната експертна група относно издаването на разрешения**, като я превърне в специализиран форум за редовен обмен на най-добри практики, и ще установи съществуващите препятствия, включително регулаторните пречки, по отношение на които ще са необходими допълнителни действия на равнището на ЕС. В подкрепа на прилагането на новото законодателство ще бъдат мобилизирани други форуми за сътрудничество с държавите членки, като например **Съгласувани действия по ДЕВИ (CA-RES) и Работната група по въпросите на правоприлагането във връзка с единния пазар (РГПЕП)**³⁸.

Понастоящем Комисията извършва преглед на Регламента с извънреден характер относно издаването на разрешения в контекста на текущата оценка на необходимостта от удължаване на валидността на разпоредбите относно извънредните ситуации. С регламента процедурите за издаване на разрешения в държавите членки вече се ускоряват, преди разпоредбите на преработената ДЕВИ да бъдат ефективно транспонирани (държавите членки са задължени да транспонират някои от тези разпоредби до 1 юли 2024 г.). В сравнение с 2022 г. се наблюдава стабилизиране на енергийния пазар, но ЕС все още се бори с последиците от енергийната криза. Въпреки че нашата подготвеност и архитектура на сигурността на доставките бяха подсилени, продължават да са налице рискове, като прекъсване на вноса ни на енергия. Цените на електроенергията са високи и продължават да бъдат нестабилни. Необходимостта от ускоряване на внедряването в целия ЕС на възобновяеми енергийни източници, по-специално на вятърна енергия, е по-голяма от всякога, тъй като допринася за справяне с рисковете за сигурността на доставките, изместването на изкопаемите горива от енергийния микс и постигането на амбициозните ни цели за 2030 г.

До ноември Комисията ще представи доклада с основните констатации от този преглед и ще обмисли предлагането на удължаване на временния режим за извънредни ситуации. Този временен режим ще донесе конкретни ползи по отношение на възобновяемите енергийни източници и ще изпрати на промишлеността и държавите

³⁶ Работен документ на службите за Насоки за държавите членки относно добрите практики за ускоряване на процедурите за издаване на разрешения за проекти за енергия от възобновяеми източници и за улесняване на споразуменията за закупуване на електроенергия, придружаващ документа Препоръка на Комисията относно ускоряване на процедурите за издаване на разрешения за проекти за енергия от възобновяеми източници и улесняване на споразуменията за закупуване на електроенергия, SWD/2022/0149 final

³⁷ Държавите членки трябва да определят зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници за поне една технология за енергия от възобновяеми източници съгласно член 15, буква в) от преработената ДЕВИ.

³⁸ РГПЕП ще продължи работата си по премахване на свързаните с процеса пречки пред издаването на разрешения за проекти за вятърна и слънчева енергия. Тя също така ще подпомага обмена на добри практики за обслужване на едно гише, издаването на цифрови разрешения и осигуряването на ясна информация и крайни срокове.

членки категоричен сигнал за необходимостта от спешно ускоряване на внедряването на вятърна енергия и други възобновяеми енергийни източници. За да се гарантира, че създадените с Регламента с извънреден характер благоприятни условия се запазват безпроблемно по структурен начин, държавите членки се приканват да отдадат приоритет на транспонирането на разпоредбите на преработената ДЕВИ.

Действие 2: държавите членки да повишат видимостта на пакета от проекти за вятърна енергия чрез ангажименти за вятърна енергия, публикуване на средносрочни графици за търгове, дългосрочни планове за внедряване на възобновяеми енергийни източници

Съгласно ДЕВИ държавите членки вече са задължени да публикуват дългосрочни графици относно очакваното предоставяне на подпомагане за възобновяеми енергийни източници, обхващащи най-малко следващите пет години, и да въведат мерки, с които да гарантират, че споразуменията за закупуване на електроенергия ще допринасят и за необходимото внедряване на възобновяеми енергийни източници³⁹. В сътрудничество с държавите членки Комисията ще гарантира видимостта и предвидимостта на националните планове за внедряване на възобновяеми енергийни източници, като осигури прилагането на съответните разпоредби на ДЕВИ и внедри прозрачни цифрови инструменти. Това ще помогне на сектора да планира по-добре инвестициите си в производствени мощности, да увеличи финансовата им осъществимост и да засили икономическата им обосновааност. Някои държави членки, като Дания или Полша, вече работят върху конкретни програми за тръжни процедури за големи инвестиции в морето.

За тази цел:

- Комисията ще създаде интерактивна **цифрова платформа на ЕС**, на която ще бъдат публикувани планираните от държавите членки търгове. Това ще гарантира по-голяма видимост на предстоящите търгове и очакваните размери на внедряване и ще позволи на дружествата да имат **единно звено за информация** за всички планирани в ЕС търгове.
- Комисията призовава държавите членки да поемат специфични, конкретни **ангажименти за размерите на внедряване на вятърна енергия**, поне за периода 2024—2026 г., като предоставят ясен и надежден обзор на внедряването на вятърна енергия през следващите години, който да бъде формализиран до края на 2023 г. Тези ангажименти следва да допълнят амбициозните ангажименти за енергия в морето, които възлизат на 111 GW във всички морски басейни на ЕС до 2030 г.

³⁹ Член 6, параграф 3 от Директива (ЕС) 2018/2001: „Държавите членки публикуват дългосрочен график по отношение на очакваното предоставяне на подпомагане, който обхваща най-малко следващите пет години или, в случай на бюджетни ограничения при планирането, три години като референтен показател и включва ориентировъчния график, в това число по целесъобразност честотата на търговете, където е подходящо, очакваните мощности и бюджета или максималното подпомагане за единица, което се очаква да бъде предоставено, както и очакваните допустими технологии, ако е приложимо. Този график се актуализира ежегодно или при необходимост, за да бъдат отразени последните развития на пазара или очакваното разпределение на подпомагането“.

- Комисията ще засили сътрудничеството с държавите членки, организаторите на проекти и операторите на електроенергийни мрежи в контекста на регионалните групи на високо равнище⁴⁰, за да се установят конкретни готови за изпълнение проекти за вятърна и друга енергия от възобновяеми източници, включително трансгранични проекти, и да се подпомогне бързото им прилагане. Един добър пример е енергийното сътрудничество в северните морета (NSEC), в рамките на което е приета съвместна декларация⁴¹, съдържаща амбициозни нови съвкупни цели за постигане на поне 260 GW вятърна енергия в морето до 2050 г. с междинни цели от най-малко 76 GW до 2030 г. и 193 GW до 2040 г. Комисията също така ще използва форуми за регионално сътрудничество, за да координира планирането на проекти за вятърна енергия в морето и други проекти за енергия от възобновяеми източници с регионално въздействие, както е обяснено и в съобщението за енергия от разположени в морето инсталации.
- През декември 2023 г., след оценката на проекта на националните планове в областта на енергетиката и климата (НПЕК), Комисията ще издаде препоръки, свързани с издаването на разрешения и дългосрочното планиране на внедряването на възобновяеми енергийни източници. В актуализираните си НПЕК, чийто обхват надхвърля настоящите правни задължения, държавите членки следва да разработят широкообхватни **10-годишни планове** за внедряването на възобновяеми енергийни източници, по-специално за вятърна енергия, с поглед към 2040 г. Плановете следва да включват целеви инсталирани мощности и/или количествени стойности или производство, профил на проектите, териториално разпределение и аспекти на интеграцията на енергийната система. Това ще осигури видимост за преработващата промишленост, както и за мрежовите оператори, за да разработят своевременно необходимите мрежи за интегриране на възобновяеми енергийни източници (чрез планове за развитие на мрежата).

Действие 3: Комисията да приеме план за действие за улесняване на изграждането на електроенергийни мрежи.

След конференцията на високо равнище през септември 2023 г. на тема „Електроенергийните мрежи“, през ноември 2023 г. Комисията ще приеме **план за действие за електроенергийните мрежи**, включително на равнището на преноса, както и на равнището на разпределението. С плана за действие, който се основава на рамката за трансевропейската енергийна мрежа (TEN-E), ще се спомогне по-специално за ускоряване на включването на основни трансгранични проекти за електроенергийна инфраструктура в първия списък с проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес след приемането на преработения регламент относно трансевропейската енергийна мрежа. Тези проекти ще бъдат от решаващо значение за интегрирането на нарастващи количества възобновяеми енергийни източници и напредъка на интеграцията на енергийната система.

Планът за действие ще включва мерки за разрешаване на проблемите в местата с ограничения в мрежата, възпрепятстващи увеличаването на преносната ѝ способност и разширяването ѝ — включително трансгранично разпределяне на разходите — и

⁴⁰ BEMIP, CESEC, South-Western и NSEC

⁴¹ https://energy.ec.europa.eu/system/files/2022-09/220912_NSEC_Joint_Statement_Dublin_Ministerial.pdf

производството, които са от решаващо значение за подпомагане на подновяването на работата по по-голям брой проекти за вятърна енергия на сушата и в морето, привличане на инвестиции в проекти за вятърна енергия в крайбрежните държави членки и транспортна инфраструктура към региони без излаз на море в Европа, като по този начин ще се породи допълнително търсене на ветроенергийно оборудване. С плана за действие за електроенергийните мрежи ще се улеснят и предварителните инвестиции, за да се гарантира необходимото развитие на електроенергийната мрежа. Целта му е ще е както да се ускори разгръщането на нова инфраструктура чрез преодоляване на затрудненията при издаване на разрешения, така и да се осигури по-добро използване на съществуващата електроенергийна мрежа, например чрез увеличаване на видимостта на съществуващите преносни способности.

II. ПОДОБРЯВАНЕ НА СТРУКТУРАТА НА ТЪРГОВЕТЕ

Начинът, по който държавите членки структурират своите търгове в подкрепа на възобновяемите енергийни източници, оказва влияние върху внедряването на възобновяеми енергийни източници и върху сигналите за инвеститорите, изпращани по веригата на стойността. Добре структурирани обективни, прозрачни, недискриминационни критерии за предварително оценяване и неценови критерии за възлагане, с които се отличават продукти с по-висока добавена стойност и се насърчава промишленото разрастване, могат да окажат по-добра подкрепа за иновативния и конкурентен отрасъл за производство на ветроенергийно оборудване. Критерии като по-дълъг експлоатационен срок на инсталациите, въглеродно съдържание или мерки за кръгова икономика намаляват отпечатъка върху околната среда на ветроенергийните паркове и спомагат за намаляване на зависимостта ни от суровините от критично значение. Преодоляването на риска от забавяния или неизпълнение на проекти предоставя по-голяма предвидимост и сигурност на дружествата и инвеститорите. В по-общ план, по-нататъшното хармонизиране на принципите за структуриране на търговете на държавите членки би намалило трансакционните разходи и би допринесло много за гарантирането на това, че търговете са подходящи за целта, като същевременно се оставя достатъчно възможност за гъвкавост и иновации на равнището на държавата членка. При използването на тези елементи в структурирането на търгове следва да се вземе под внимание въздействието върху бюджета за държавите членки и необходимостта от опростяване.

Действие 4: държавите членки да включват в своите търгове обективни, прозрачни и недискриминационни качествени критерии и мерки за максимално увеличаване на степента на изпълнение на проектите, подкрепени от препоръки и насоки на Комисията.

Непосредствено след приемането на плана за действие Комисията ще започне диалог с държавите членки и заинтересованите страни, за да се подобри, опрости и внесе съгласуваност в структурата на търговете за енергия от възобновяеми източници с цел да се преодолеят недостатъците, водещи до забавяния или изоставяне на проекти. Тази несигурност вреди на европейските участници на пазара на вятърна енергия и на държавите членки и затруднява постигането на целта на ЕС за възобновяеми енергийни източници. Диалогът ще доведе до възможно най-бързото приемане на препоръка и

насоки на Комисията, чиято цел е да се предоставят предложените стандартни елементи за търговете, при пълно допълване на NZIA, както и да се постигне по-уеднаквена и ефективна структура на търговете. В по-дългосрочен план Комисията би била готова да осигури по-уеднаквена структура на търговете, като направи тези разпоредби правно обвързващи чрез акт за изпълнение в NZIA.

Това действие ще включва:

- предлагане на набор от недискриминационни, обективни и прозрачни критерии за предварителна квалификация, свързани с киберсигурността (в съответствие с МИС 1 и МИС 2) и международното предаване на данни, в съответствие с правото на ЕС и международните задължения, както и други критерии като устойчивост/защита на околната среда/морския басейн и способност за изпълнение;
- засилване на яснотата на неценовите критерии за възлагане, които са от решаващо значение за отличаването на устойчивостта, иновациите, интеграцията на енергийната система, висококачествените продукти и приноса към една устойчива верига на доставките;
- проучване на разработването на европейски кодекс за професионално поведение, с който се насърчава, наред с други неща, прозрачността на веригата на доставки и може да бъде препоръчан за бъдещи търгове в областта на вятърната енергия;
- укрепване на киберустойчивостта на ветроенергийните паркове и на инфраструктурата, към която са свързани;
- гарантиране на цялостно и навременно изпълнение на проекти чрез подходящи стимули. Това следва да включва клаузи за санкции за неизпълнение на проекти и индексация на цените за подпомагане на промишлеността, за да се справи по-добре с увеличаването на цените поради инфлация;
- оценка на последиците от отрицателното оферирание и проучване на решения за избягване на отрицателно въздействие върху скоростта и мащаба на внедряване и върху веригата на стойността.
- При отчитане на ангажиментите на държавите членки във връзка с размерите на внедряването на вятърна енергия между 2024—2026 г. и след това Комисията ще поиска да разбере от държавите членки дали възнамеряват да използват отрицателно оферирание, особено неограничено отрицателно оферирание, което може да доведе до много високи оферти за проекти за вятърна енергия и да увеличи риска за пълно и навременно изпълнение на такива проекти. Когато е уместно, Комисията ще започне диалог с държавите членки относно това дали подобна структура на оферирание може да бъде избегната; и
- за справяне с таваните на офертите, водещи до недостатъчно участници в търговете.

Целта на действие 4 е да се внесат бързи и осезаеми подобрения и по-голямо хармонизиране на структурата на търговете за енергия от възобновяеми източници. Някои от въпросите, които е предвидено да се решат, са разгледани по структурен начин в предложенията за **структурата на пазара на електроенергия (СПЕ) и Законодателен акт за промишленост с нулеви нетни емисии (NZIA)**. Предвид това **Комисията призовава съзаконодателите да постигнат бързо споразумение относно СПЕ (до края на 2023 г.) и Законодателен акт за промишленост с нулеви нетни емисии (до март 2024 г.)**.

Комисията ще подкрепи съзаконодателите при въвеждането в NZIA на разпоредби, свързани с обективни, прозрачни и недискриминационни критерии за предварителна квалификация за търгове и засилване на използването на неценови критерии за възлагане, включващи по-специално съображения, свързани с професионалното поведение, киберсигурността и сигурността на данните, както и способността за цялостно и навременно изпълнение на проекта.

Освен това, в случай че бъде решено от съзаконодателите, Комисията остава в готовност да предложи бързо **акт за изпълнение**, за да е възможно в NZIA да бъде включена най-добрата практика в европейското законодателство относно структурата на търговете за възобновяеми енергийни източници и допълнителното рационализиране на тази структура.

Разпоредбите на СПЕ относно използването на договори за разлика и споразумения за закупуване на електроенергия могат, когато бъдат приети, да поддържат стабилността на приходите в отрасъла на вятърната енергия.

Действие 5: справяне с рисковете за киберсигурността и разглеждане на аспектите, свързани със защитата на данните.

Комисията ще установи рисковете за киберсигурността, които са от значение за инсталациите за вятърна енергия и свързаната с тях инфраструктура, включително аспектите, свързани със защитата на данните, с оглед на оценката дали могат да бъдат използвани за нанасяне на вреда на икономическата сигурност или сигурността на електроснабдяването в ЕС. Тази идентификация и оценка ще бъдат извършени в контекста на оценката на риска, която понастоящем се ръководи от Комисията, заедно с върховния представител и Групата за сътрудничество за МИС, както е посочено в препоръката на Съвета от 8 декември 2022 г. относно координиран подход на равнището на Съюза за укрепване на устойчивостта на критичната инфраструктура⁴². За този конкретен анализ и за да участва в по-широката оценка на риска, Комисията ще използва и експертни групи, като например новосъздадената Експертна група по въпросите на интелигентната енергетика и нейната работна група по въпросите на киберсигурността, с представители от сектора, включително доставчици и електроенергийни предприятия. Работата по оценката на риска може да се основава на опита с 5G и би допълнила съществуващата инфраструктура за сигурност и по-специално **Мрежовия кодекс относно киберсигурността на трансграничните**

⁴² Препоръка на Съвета от 8 декември 2022 г. относно координиран подход на равнището на Съюза за укрепване на устойчивостта на критичната инфраструктура (2023/C 20/01), (ОВ С 20, 20.1.2023 г., стр. 1).

потоци на електроенергия, който е планиран да бъде приет през първото тримесечие на 2024 г. Резултатите биха могли да подпомогнат процесите на възлагане на обществени поръчки и структурата на търговете, по-нататъшното разработване на политики, както и скрининга на преки чуждестранни инвестиции.

Анализът на рисковете за киберсигурността ще бъде широк по обхват и ще включва и инсталации.

Действие 6: Комисията да увеличи използването на стратегически обществени поръчки в контекста на стратегията за Global Gateway.

През декември 2021 г. Комисията даде начало на стратегията Global Gateway, чрез която ЕС инвестира, в подхода „Екип Европа“, в чиста енергия и инфраструктурни проекти по света, включително за вятърна енергия. Комисията ще предложи увеличаване на използването на стратегически обществени поръчки в контекста на стратегията Global Gateway. Това ще гарантира, че проектите отговарят на високи екологични, социални и управленски стандарти и ще позволи на изпълнителите и производителите, които отговарят на тези стандарти, да намерят жизнеспособна икономическа обосновка, като същевременно ще се насърчи устойчивото развитие на нововъзникващи пазари и развиващи се икономики. За проекти, включващи внедряване на стратегически технологии за нулеви нетни емисии като технологии за вятърна енергия от възобновяеми източници, критерии, като включените в NZIA, ще служат, след като бъдат приети, като отправна точка за сътрудничество с международни партньори. Освен това Комисията ще проучи възможното прилагане на подобни изисквания по отношение на обществените поръчки от частни организатори в проекти по линия на стратегията Global Gateway.

III. ДОСТЪП ДО ФИНАНСИРАНЕ

Инфлационната среда със скокове в цените на суровините, увеличаването на лихвения процент и често появяващата се необходимост от предоставяне на предварителни гаранции с цел обезпечаване на договори са влошили достъпа до финансиране на сектора на вятърната енергия, както за производството, така и за внедряването. За да се постигнат целите на NZIA обаче, отрасълът на вятърната енергия се нуждае от приблизително 6 милиарда евро инвестиции в производствени мощности. В рамките на съюза на капиталовите пазари (СКП) и рамката на ЕС за устойчиви финанси Комисията работи по създаването на правила за капиталовия пазар, които да са привлекателни за инвестиране от дългосрочни инвеститори, както и мерки за мобилизиране на частно финансиране за екологично устойчиви дейности и възможности за Европейския зелен пакт. Комисията осъзнава напълно, че частните инвестиции ще бъдат от решаващо значение за постигане на амбициите на този план за действие и ще предприеме действия в тази област, наред с мобилизирането на европейски и други източници на публични инвестиции.

Действие 7: Комисията да улесни достъпа до финансиране от ЕС.

В следващата покана за представяне на предложения на 23 ноември 2023 г. Комисията ще увеличи възможността за подкрепа за производството на ветроенергийно

оборудване по линия на **Фонда за иновации**, а именно чрез удвояване на бюджета за финансиране на проекти за производство на чисти технологии в размер на 1,4 милиарда евро, включително проекти за производството на вятърни турбини и техните компоненти.

Бюджетът на Фонда за иновации за периода 2020—2030 г. е в общ размер на 40 милиарда евро⁴³. При предстоящата покана за представяне на предложения на 23 ноември 2023 г. в общия бюджет на Фонда за иновации за тази година в размер на 4 милиарда евро, освен в специалната тема за производство на чисти технологии, иновативното производство на вятърна енергия и пилотните проекти ще бъдат допустими и по линия на други теми. При равни заслуги приоритет ще бъде даден на проекти за вятърна енергия в рамките на тази покана.

В подкрепа на организаторите на проекти и за да се гарантира, че се изгражда солиден пакет от иновативни проекти, проектите за вятърна енергия също трябва да получат приоритет в размер на 90 милиона евро от помощта за развитие на проекти по линия на Фонда за иновации, която ще бъде предоставена в сътрудничество с Европейската инвестиционна банка през следващите 3 години. Консултантска подкрепа, съобразена с конкретните нужди, се предлага и от консултантския център InvestEU. Освен това комбинацията от финансиране от Фонда за иновации с финансиране, предоставено от ЕИБ и други международни финансови институции и национални насърчителни банки и институции, включително по линия на **програмата InvestEU** може също да подкрепи възложени проекти с цел да се спомогне за постигане на окончателно инвестиционно решение.

До края на тази година Комисията ще засили дейностите, свързани с вятърната енергия съгласно **преработения стратегически план за енергийните технологии (план „СЕТ“⁴⁴)**, заедно с увеличаването на подкрепата за научни изследвания и иновации в сектора за производство на ветроенергийно оборудване, така че съответните европейски технологии да запазят своето конкурентно предимство, по-специално по въпроси, свързани с кръговостта и устойчивостта, подобряването на технологичните процеси и цифровизацията.

STEP също ще предостави нови възможности за подкрепа на инвестициите, които целят разрастване на производството на чисти технологии в ЕС, включително вятърна енергия, което би могло да бъде особено полезно за регионите в преход и по-слабо развитите региони, както и за развитите региони в държавите членки с БВП/глава от населението под средните за ЕС. Тези региони ще се ползват от финансови стимули и по-голяма гъвкавост при използване на разпределените средства по линия на **Кохезионния фонд, Европейския фонд за регионално развитие и Фонда за справедлив преход**, за да предлагат подкрепа за резултатни инвестиции в големи дружества за инвестиции в стратегически сектори, допринасящи за целите на STEP.

Действие 8: ЕИБ да предостави инструменти и гаранции за намаляване на риска за дружествата в сектора на вятърната енергия в ЕС.

⁴³ При средна цена на въглеродните емисии от 75 евро на тон.

⁴⁴ Съобщение на Комисията относно преразглеждане на плана „СЕТ“ (трябва да бъде прието през октомври 2023 г.)

През юли 2023 г. Европейската инвестиционна банка одобри втория си пакет по линия на REPowerEU. Банката обяви амбицията си почти да удвои кредитирането си, допринасяйки за промишления план на Зеления пакт и NZIA, за да привлече около 150 милиарда евро кумулативно за 5 години. Този план ще бъде частично подкрепен от гаранционния механизъм InvestEU. Европейските производители на стратегически технологии за нулеви нетни емисии, съответни компоненти нагоре по веригата и стратегически суровини ще бъдат една от приоритетните области/области на действие на това усилие. То ще включва производствените мощности на ЕС в отрасъла на вятърната енергия на сушата и в морето.

Комисията и Европейската инвестиционна банка работят спешно заедно по **специален инструмент, осигуряващ насрещна гаранция по кредитните експозиции на търговските банки** към ключови доставчици в отрасъла на вятърната енергия, като увеличават достъпа до авансово плащане и линии за гаранция за изпълнение. Общата цел на Комисията и на ЕИБ е даването на ход през следващите 3—6 месеца на нов механизъм. Това ще облекчи финансовия натиск, произтичащ от увеличаващия се дневник на нарежданията, изострен от макроикономически предизвикателства, включително нарастваща инфлация, лихвени проценти, както и значителни смущения във веригата на доставки.

Комисията предложи като част от STEP да увеличи и гаранцията на ЕС със 7,5 милиарда евро чрез специално направление на InvestEU, което би увеличило капацитета на групата на ЕИБ и други партньори по изпълнението да подкрепят инвестициите в разработването и производството на чисти и други технологии, включително за сектора на вятърната енергия.

Работата по подобряване на координацията между външните финансови инструменти — с агенции за експортно кредитиране на държавите членки, работещи заедно със субектите, предоставящи финансиране за развитие, по-специално в контекста на стратегията Global Gateway — ще подкрепи например проекти за енергия от възобновяеми източници, включително вятърна енергия.

Действие 9: държавите членки да използват пълноценно гъвкавостта, предоставена съгласно правилата за държавна помощ за веригата за създаване на стойност в областта на вятърната енергия в ЕС.

Държавите членки следва да използват пълноценно възможностите, предоставени от правилата на **Временната рамка за държавна помощ при кризи и преход** в подкрепа на производството на ветроенергийно оборудване в ЕС. По отношение на някои свързани с кризата раздели от **Временната рамка за държавна помощ при кризи и преход**, чийто срок на действие изтича до края на годината, Комисията се консултира с държавите членки и скоро ще вземе решение относно евентуалното им удължаване, като взема предвид необходимостта от осигуряване на еднакви условия на конкуренция в рамките на ЕС. Други раздели, предназначени за подкрепа на прехода към неутрална по отношение на климата икономика, които дават възможност на държавите членки да ускорят внедряването на енергия от възобновяеми източници, включително вятърна енергия, и да подкрепят стратегически инвестиции за производството на оборудване, необходимо за прехода към неутралност по отношение на климата, включително вятърни турбини, техните ключови компоненти и свързаните с тях суровини от критично значение, са налични до края на 2025 г.

Действие 10: Комисията да засили диалога с инвеститорите, за да насърчи привлекателността на инвестициите в сектора на вятърната енергия на ЕС.

Комисията си сътрудничи активно със заинтересованите страни, по-специално с дългосрочни капиталови инвеститори в контекста на диалога с инвеститорите, относно решения, които да направят отрасъла на вятърната енергия на ЕС по-конкурентоспособен при привличането на инвестиции на световно равнище. Това ще спомогне за намаляването на необходимостта от обществена подкрепа. Ударението е върху възможностите и уязвимостите в сектора — оперативни, финансови и в областта на конкуренцията — и начините за укрепване на силните страни на Европа и за преодоляване на слабостите ѝ.

Още през 2023 г. Комисията ще организира специални срещи с дългосрочни инвеститори с цел по-добро разбиране на основните пречки пред привлекателността на инвестициите в сектора на вятърната енергия на ЕС и най-добрите начини за тяхното преодоляване. Това ще обхване възможностите за осигуряване на по-бърз достъп и въвеждане на частни финанси, както и дискусии относно инвестиционния климат в Европа, включително ефективна и където е възможно опростена регулаторна среда за инвестиции в сектора на вятърната енергия.

IV. ОСИГУРЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА И КОНКУРЕНТНА МЕЖДУНАРОДНА СРЕДА

Отрасълът за производство на ветроенергийно оборудване на ЕС показва, че при справедливи условия е силно конкурентен както на вътрешния си пазар, така и на чуждестранните пазари. ЕС следва да създаде благоприятна среда за промишлеността на ЕС с цел да се конкурира, да прави иновации, да инвестира и да изнася на чуждестранни пазари в съответствие с международните ангажименти.

Действие 11: Комисията да улесни достъпа на производителите в ЕС до чуждестранни пазари.

Комисията ще продължи да използва голямата си мрежа от търговски споразумения за укрепване на конкурентоспособността на отрасъла на вятърната енергия на ЕС, включително чрез ефективно прилагане и изпълнение⁴⁵. Комисията отдава голямо значение и на **текущи търговски преговори** с оглед приключване на укрепването на главите относно енергетиката и суровините, както и на други подходящи разпоредби за отрасъла на вятърната енергия. Тези споразумения помагат на отрасъла на вятърната енергия да диверсифицира и намали рисковете по своите вериги на доставките, както и да се справи със стратегическите зависимости, особено от суровини и други междинни продукти. Поради това Комисията допълнително ще **засили преговорите по търговските споразумения**, които биха укрепили положението на дружествата от ЕС, включително в сектора на вятърната енергия, и биха осигурили неизкривен достъп до чуждестранни пазари. Промислените партньорства за нулеви нетни емисии допълнително ще подкрепят присъствието на европейските дружества на ключови

⁴⁵ Търговските споразумения на ЕС съдържат разпоредби, забраняващи ограниченията за внос и износ, изисквания за местно съдържание, както и предоставяне на достъп до обществени поръчки.

пазари. Освен това Комисията ще търси по-голямо стратегическо сътрудничество и инициативи в този сектор в съседните на ЕС държави.

ЕС ще работи заедно със своите партньори в Световната търговска организация (СТО) и за развитието на **наръчник за субсидиите** с оглед на увеличаване на прозрачността относно държавната намеса и избягване на надпреварата за субсидии, която увеличава търговските конфликти и подкопава сътрудничеството, необходимо за постигане на глобалните цели в областта на климата. Планирано е работата да започне по време на министерска конференция на СТО през февруари 2024 г.

С **Акта за международните обществени поръчки (ИР)**⁴⁶ на ЕС се предоставя стимул да убеди търговските си партньори, които все още не са поели ангажименти в областта на обществените поръчки (в Споразумението на СТО за държавните поръчки (ГРА) или в двустранни споразумения за свободна търговия), да отворят своите пазари за обществени поръчки за предприятия от ЕС. Ако има обосновани твърдения от промишлеността на ЕС за ограничен достъп до стоки и услуги, свързани с вятърната енергия, в държава извън ЕС в областта на обществените поръчки, Комисията може да започне разследване по ИР с оглед отваряне на този пазар за оператори от ЕС чрез консултация със съответната държава извън ЕС. С ИР на ЕС се предоставя право и да ограничи достъпа до своите пазари на обществени поръчки чрез налагане на съответните мерки по ИР, в случай че посочената по-горе консултация не доведе до очакваното отваряне на пазара за пазара на държавата извън ЕС.

Действие 12: да се защити вътрешният пазар срещу нарушаване на търговията и срещу заплахи за сигурността и обществения ред.

Комисията, в партньорство с европейския отрасъл на вятърната енергия, ще **наблюдава отблизо възможните нелоялни търговски практики**, които облагодетелстват чуждестранни производители в областта на вятърната енергия. Това ще включва стриктно наблюдение на потенциалното субсидиране на внасяни в ЕС продукти, свързани с вятърната енергия. Ако е необходимо Комисията ще задейства своите инструменти за търговска защита. Доколкото чуждестранните изкривяващи пазара субсидии позволяват на производителите на ветроенергийни съоръжения, които ги получават, да постигат успех в процедури за възлагане на обществени поръчки или при сливания, включващи целеви дружества от ЕС, **ЕС ще използва и мерките, предвидени в Регламента относно чуждестранните субсидии. Европейският отрасъл на вятърната енергия се насърчава да представи допълнителни доказателства.** Комисията ще оцени всички доказателства за предполагаеми нелоялни практики, представени от сектора или от други независими източници.

Тя ще насърчи държавите членки при прилагане на своите механизми за скрининг да вземат изцяло предвид рисковете за **енергийните инфраструктури от критично значение** от съображения за сигурност или обществен ред. Комисията ще използва пълноценно механизма за сътрудничество **съгласно Регламента за скрининг на преките чуждестранни инвестиции**⁴⁷ с цел предотвратяване на евентуални заплахи за

⁴⁶ Регламент (ЕС) 2022/1031 относно достъпа на икономически оператори, стоки и услуги от трети държави до пазарите на обществени поръчки и концесии на Съюза влезе в сила на 29 август 2022 г.

⁴⁷ Регламент (ЕС) 2019/452 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2019 г. за създаване на рамка за скрининг на преки чуждестранни инвестиции в Съюза, ОВ L 79I, 21.3.2019 г., стр. 1—14.

сигурността и обществения ред, свързани с чуждестранни инвестиции в отрасъла на вятърната енергия на ЕС.

Действие 13: подобряване на стандартизацията в сектора на вятърната енергия.

В настоящия етап от развитието на отрасъла на вятърната енергия техническите стандарти са ключов инструмент за гарантиране на оперативна съвместимост, намаляване на разходите и ускоряване на навлизането на пазара на технологии за вятърна енергия на сушата и в морето. Макар че Международната електротехническа комисия (IEC) прие широк набор от стандарти, които са приети от CENELEC като европейски стандарти, допълнителни стандарти могат да допринесат за по-нататъшното повишаване на КПД и устойчивостта на ветроенергийното оборудване и за премахване на пречките пред неговото въвеждане в целия ЕС. По-специално, кръговата икономика е важна за осигуряване на стратегическа автономия в ключов сектор като вятърната енергия, като същевременно намалява въздействието върху околната среда в съответствие с Европейския зелен пакт. Стандартите биха могли да укрепят и промишлената екосистема, особено ако са съчетани с успоредна работа по структурата на търговете за енергия от възобновяеми източници. Насърчаването на процеса на стандартизация на международно равнище и гарантирането на активното участие на ЕС също ще подпомогнат способността на европейския отрасъл на вятърната енергия да се конкурира по-успешно по отношение на качеството с конкурентите на световно равнище.

С цел **насърчаване на приемането на стандартите на ЕС и международните стандарти за сектора на вятърната енергия**, до края на 2023 г. ще се предприемат следните действия:

- като част от създадения форум на високо равнище по въпросите на европейската стандартизация, по време на специално работно заседание относно технологиите за вятърна енергия ще се установят основните нужди от европейска и международна стандартизация, ще се определят всички съществуващи пречки и ще се повиши осведомеността сред държавите членки и промишлеността, за да се гарантира участието на техните експерти в дейностите по определяне на стандарти; и
- Комисията ще поиска от европейската организация за стандартизация да изготви проект на европейски стандартизационни документи в подкрепа на целите на NZIA.

V. УМЕНИЯ

Изчислено е, че до 2030 г. в сектора на вятърната енергия ще се необходими около 100 000 допълнителни работни места, макар че съответните инвестиции в умения могат да възлизат на около 850 милиона евро⁴⁸. През март 2021 г. и март 2023 г. търговски сдружения за енергия от възобновяеми източници, представители на монтажници на

⁴⁸ Доклад на Комисията „Заетост и социално развитие в Европа. Преодоляването на недостига на работна ръка и недостига на умения в ЕС“, <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=26989&langId=bg>

чисти технологии, организатори на образование и обучение, изследователски центрове и регионални мрежи, включително заинтересовани страни от сектора на вятърната енергия, създадоха с подкрепата на Комисията широкомащабни партньорства в областта на уменията във връзка с промишлената екосистема за енергия от възобновяеми източници съгласно Пакта за умения. Партньорствата работят, но се нуждаят от допълнително развитие за постигане на целите си.

Действие 14: широкомащабни партньорства в областта на уменията за сектора на енергията от възобновяеми източници с цел разработване на проекти, които подпомагат развитието на умения за този сектор, включително в областта на вятърната енергия.

Широкомащабните партньорства в областта на уменията за сектора на енергията от възобновяеми източници и за енергията от възобновяеми източници в морето са насърчавани с цел да се установят във възможно най-ранен етап онези програми на ЕС и инициативи за умения, които предлагат най-добрата рамка за изпълнението на проекти, позволяващи очертаване на нуждите от умения в сектора, правят преглед на работните профили, разработват и прилагат нови модули за обучение, свързани с пазара на труда и съответни материали и/или подпомагат развитието на умения, които са крайно необходими в сектора на възобновяемите енергийни източници, като са насочени по-специално към жените, младежите (незаети с работа, учене или обучение) и възрастните хора. Особено ударение се поставя върху практиките за устойчивост и кръгова икономика. Това може да включва заявлението към поканата за представяне на предложения по програма „Еразъм+“ за подробен план за действие за секторно сътрудничество във връзка с уменията. Партньорството може да се възползва и от съществуващи инициативи като Европейския алианс за професионална подготовка и центровете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение⁴⁹.

Освен това с NZIA ще се улесни стартирането на европейските академии за умения в областта на промишлеността с нулеви нетни емисии, които да подкрепят действията на държавите членки за повишаване на квалификацията и преквалификация на работниците. Академиите ще разработват съдържание и материали за обучение, които ще предоставят на организаторите на образование и обучение в държавите членки, за да отговорят на търсенето на квалифицирани работници в секторите с нулеви нетни емисии. Академиите, всяка от които ще е съсредоточена върху една промишлена технология за нулеви нетни емисии, включително тази, която ще бъде стартирана във връзка със сектора на вятърната енергия, ще имат за цел да обучат поотделно 100 000 учащи се в рамките на три години след създаването си.

⁴⁹ Например финансиранят по програма „Еразъм+“ център за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение „Технически умения за хармонизирана енергия от възобновяеми източници в морето“ (T-shore) има за цел да разработи програми за обучение и ресурси, за предоставяне на работниците на уменията и компетентностите, от които се нуждаят, за да успеят в морския ветроенергиен отрасъл.

VI. УЧАСТИЕ НА ПРОМИШЛЕННОСТТА И АНГАЖИМЕНТИ НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

Освен предприетите от ЕС и държавите членки мерки, за по-стабилната и рентабилна стопанска среда ще допринесат и действията на самия европейски отрасъл на вятърната енергия. Това се отнася, наред с друго, до по-активно хеджиране срещу инфлацията и нестабилността на цените на основните за сектора влагани материали, като например суровини, развиване на по-нататъшни дългосрочни партньорства между производителите и операторите на ветроенергийни съоръжения, които могат да бъдат от взаимна полза.

Действие 15: Харта на ЕС за вятърната енергия.

За да се увеличат внедряването и производствените мощности за вятърна енергия в ЕС, Комисията приканва държавите членки и представителите на отрасъла на вятърната енергия да подпишат преди края на 2023 г. доброволни ангажименти като част от харта за вятърната енергия. Като следва диалога между инвеститорите, Комисията ще се стреми да включи в хартата за вятърната енергия финансови инвеститори или да разшири обхвата на хартата, за да включи тези участници веднага щом това стане осъществимо.

Целта на хартата, която се основава на настоящия план за действие и свързаните с него политики, е съгласуването и бързото прилагане на действията на Комисията, държавите членки и заинтересованите страни от промишлеността, като същевременно се демонстрират общи и координирани усилия за подобряване на благоприятните условия за европейския отрасъл на вятърната енергия. Комисията ще работи в тясно сътрудничество с държавите членки и заинтересованите страни от промишлеността, за да се разработят точните ангажименти за хартата, като проведе консултации със социалните партньори. Гаранциите, които този план за действие и хартата ще осигурят, следва да позволят на промишлеността да увеличи инвестициите и да обезпечи разширяването на производствените си мощности, за да отговори на очакваното повишено търсене на проекти за вятърна енергия през идните години.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

Отрасълът на вятърната енергия е гордост за Европа. ЕС разполага със солидна производствена база и много стабилни разработчици на проекти за ветроенергийни паркове с глобален обхват. Секторът притежава голяма иновационна мощ и изобретателност и създава благоприятна почва за развиване на нови умения. Европейските дружества, осъществяващи дейност в сектора на вятърната енергия, са ключови участници в текущата трансформация на нашата енергийна система и постигането на амбициозните ни цели в областта на енергетиката и климата. Заедно с други отрасли с нулеви нетни емисии отрасълът на вятърната енергия на ЕС е добре подготвен за преминаването към чистата и кръгова икономика на утрешния ден. Секторът на вятърната енергия на ЕС процъфтява благодарение на конкуренцията и в резултат на това е световен лидер. Той определя насоките за развитие и стандартите в световен план. Европейското сътрудничество в областта на вятърната енергия с международни партньори създава нови пазари и предоставя глобални решения за замяна на изкопаемите горива.

Поради това понастоящем е необходимо европейският отрасъл на вятърната енергия да се разраства и да инвестира, така че промишлеността и гражданите на ЕС да се възползват от възможностите, разкрити от Европейския зелен пакт и усилията за декарбонизация в световен мащаб. За да стане възможно това, отрасълът се нуждае от повече предвидимост и ясно разпознаваем, солиден пакет от проекти. Това изисква надежден стопански модел, който да гарантира подходяща рентабилност и достъп до финанси за растеж и привличане на инвеститори. Секторът се нуждае от разширяване и усилване на електроенергийните мрежи с цел интегриране на произведената от него енергия. Необходима е и лоялна конкуренция.

Няма време за губене. Следователно настоящият план за действие цели постигането на конкретни резултати още през следващите месеци. Прилагането на настоящия план за действие от ЕС, държавите членки и промишлеността ще подпомогне европейския сектор за производство на ветроенергийно оборудване при преодоляването на трудностите и ще подобри конкурентоспособността му, за да се гарантира, че този сектор допринася в пълна степен за продължаващия енергиен преход.

Планът за действие дава на европейския отрасъл на вятърната енергия увереността, че дейността му в ЕС е стабилна, устойчива и дългосрочна. Поради това **Комисията призовава държавите членки и промишлеността да приемат настоящия план за действие** и да прилагат действията в зависимост от съответните си роли. Комисията прикани **Парламента, Съвета и други институции на ЕС** да допринесат за тази дейност, като подкрепят целта на настоящия план за действие.

ПРИЛОЖЕНИЕ I — ОБОБЩЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ В ОБЛАСТТА НА ВЯТЪРНАТА ЕНЕРГИЯ

Категория	Действия/инструменти	График
Ускоряване на внедряването чрез повишаване на предвидимостта и по-бързо издаване на разрешения	1. Комисията и държавите членки да работят заедно, за да ускорят издаването на разрешения. „Accele-RES“ — първоначално транспониране и прилагане на преработената ДЕВИ. Временен спешен режим	От ноември 2023 г.
	2. държавите членки да повишат видимостта на пакета от проекти за вятърна енергия чрез ангажименти за вятърна енергия, публикуване на средносрочни графици за търгове, дългосрочни планове за внедряване на възобновяеми енергийни източници	От ноември 2023 г.
	3. Комисията да приеме план за действие за улесняване на изграждането на електроенергийни мрежи.	ноември 2023 г.
Подобряване на структурата на търговете	4. държавите членки да включват в своите търгове обективни, прозрачни и недискриминационни качествени критерии и мерки за максимално увеличаване на степента на изпълнение на проектите, подкрепени от препоръки и насоки на Комисията.	възможно най-скоро
	5. справяне с рисковете за киберсигурността и разглеждане на аспектите, свързани със защитата на данните.	започва в началото на 2024 г.
	6. Комисията да увеличи използването на стратегически обществени поръчки в контекста на стратегията за Global Gateway.	считано от датата на приемане
Достъп до финансиране	7. Комисията да улесни достъпа до финансиране от ЕС.	до края на 2023 г.
	8. ЕИБ да предостави инструменти и гаранции за намаляване на риска за дружествата в сектора на вятърната енергия в ЕС.	четвърто тримесечие на 2023 г.
	9. държавите членки да използват пълноценно гъвкавостта, предоставена съгласно правилата за държавна помощ за веригата за създаване на стойност в областта на вятърната енергия в ЕС.	считано от датата на приемане
	10. Комисията да засили диалога с инвеститорите, за да насърчи привлекателността на инвестициите в сектора на вятърната енергия на ЕС	до края на 2023 г.
Създаване на справедлива и конкурентна международна среда	11. Комисията да улесни достъпа на производителите в ЕС до чуждестранни пазари.	считано от датата на приемане
	12. да се защити вътрешният пазар срещу нарушаване на търговията и срещу заплахи за сигурността и обществения ред.	считано от датата на приемане
	13. подобряване на стандартизацията в сектора на вятърната енергия.	започва до края на

		2023 г.
Умения	14. широкомащабни партньорства в областта на уменията за сектора на енергията от възобновяеми източници с цел разработване на проекти, които подпомагат развитието на умения за този сектор, включително в областта на вятърната енергия	до средата на 2024 г.
Участие на промишлеността и ангажименти на държавите членки	15. Харта на ЕС за вятърната енергия	декември 2023 г.